

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Ad Mentem Præcipuorum Theologorum & Canonistarum, per Casus practicos exposita, nunc quartò ab ipso Authore revisa ... & in 4. Tomulos sic divisa, ut pro libitu in duas aut 4. Partes commodè compingi possit

à Casu XXXVII usque ad Casum LXXV. inclus. exhibens Materiam de Restitutione, de Contractibus, de Religione & Vitiis eidem oppositis

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1752

VD18 13475452-001

Casus LXXIV. De Jejunio Ecclesiastico.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39820

CASUS LXXIV.

De jejunio Ecclesiastico.

Candria super jejunio scrupulosa quarit. 1. An obliget sub mortali. 2. An abstinentia à carnibus admittat parvitatem materia, quæ animalia sint caro, quid de lardo, & pinguedine. 3. An post secundam refectionem sit peccatum, se sapius reficere, & quid de qualitate, aut quantitate colationis. 4. An liceat mutare tempus refectionis. 5. An sit abstinentia in festo S. Marci. 6. Quid de Vigiliâ S. Matthiæ incidente in Quinquag. aut Vigiliâ S. Joannis Bapt. incidente in Festum Corporis Christi. 7. Quid de lacticiniis. 8. Quid si per diem sepius modicum sumatur, aut in prandio ita repleatur venter, ut sufficiat pro vespere. 9. An pueris, ebriis, fatuis, carnes dari possint. 10. An prandium interrumpi, vel diu protrahi possit. 11. An existens in partibus hereticis carnibus vesci? 12. Quid de peregrinis. 13. Quid si in tua patria nondum explèsti Quadragesimam, venias autem ad locum, ubi est jam completa. 14. An Religiosi teneantur ad jejunia, & festa Diocesana. 15. An potus frangat jejunium, & quid veniat nomine potus. 16. An Herus, vel parentes teneantur suos cogere ad jejunium, & an caupo hospitibus diebus Veneris carnes apponere possit.

Pro resolut.

QUÆR. I. Quid, & quotuplex sit jejunium?

I. R.

¶ 1. Jejunium est voluntaria abſtinentiâ à cibo, & potu juxtâ præſcriptum Eccleſiæ: dicitur *voluntaria*, quia jejunium eſt actus virtutis temperantiæ, ideòque debet eſſe liberum, & voluntarium, qui invitus à cibo abſtinet, potiùs eſurire, quàm jejunare cenſetur, attamen præcepto ſatisfacit, quia ponit materiam præceptam, eſi id faciat dormiendo.

¶ 2. Jejunium eſt duplex, aliud naturale, quo ſcilicet abſtinetur ab omni re ſumptâ per modum cibi, potùs, vel Medicinæ; ejuſmodi jejunium requiritur ad ſacrificium Miſſæ, & communionem ut dicam *Cas. 97. n. 7.* aliud Eccleſiaſticum, de quo in præſenti, & eſt illud, quod in Quadrageſ. quatuor temporibus, & quibuſdam Vigiliis per annum ab Eccleſia obſervari præcipitur *c. non liceat c. non oportet diſt. 3. de jejunio de consecr.* & hoc præceptum ex ſe obligare graviter, certum eſt ex propoſ. 23. ab Alex. VII. damn. *frangens jejunium Eccleſiæ, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, niſi ex contemptu, vel inobedientiâ hoc fiat, putâ quia non vult ſe ſubjicere præcepto.*

QUÆR. II. Quid requiratur ad jejunium Eccleſiaſticum?

¶ 1. Requiritur tria: 1. Abſtinentiâ à carnibus, 2. itâ ut toties peccetur mortaliter, quoties carnes comeduntur, quia præceptum quoddam hanc partem eſt negativum, admittit tamen parvitatem materiæ, ut ſi parum carnis præguſtetur, vel ſi etiam comedatur una, vel altera uncia, ut vult *Reiſſenſt. Th. mor. t. 10. diſt. 2. n. 19.* aut ut *Spor. hic n. 11.* media avicula ad modum nucis ordinariæ etiam comēſta ex gulofitate, non eſſe mortale, quia talis materia non multùm allicit ad ſuâ comēſtione-

stionem, & pia mater Ecclesia non censetur cum tanto rigore obligare. Animal communiter censetur carneum, si diu vivere possit extrà aquam. Excipe testudines, & limaces, qui etsi diu vivere possint extrà aquam, non tamen censentur caro. In dubio, an sit caro, vel piscis, si dubium vinci non possit, erit possessio pro libertate comedendi. *Tamb. Gob. in quin. t. 5. c. 23. nu. 122.* lardum, pinguedo animalium, quamvis à multis pro carne non reputentur, attamen in Germania non sunt permessa ob contrariam consuetudinem; pauperibus ex causa facile permitti possent. *Laym. hic c. 1. n. 5.*

3. 2. Præcipitur unica tantùm refectio, nam qui se secundâ vice plenè reficit, peccat mortaliter, si autem ulterius se reficiat terciò, vel quartò, probabiliùs non peccat nisi venialiter contra temperantiam, substantia enim jejunii, quæ consistit in negatione secundæ refectionis, jam amplius servari non potest. *Dian. Cajet. Laym. num. 13. Reiffenst. nu. 20.* Dixi, qui secundâ vice plenè se reficit, nam collatio vespertina in fructibus, & apud Germanos etiam ex butyro, & caseo ex recepta consuetudine permittitur; quantitas autem in collatione permessa probabiliùs statuitur quarta, vel quinta pars prandii, ab aliis probabiliùs octo uncia, seu media libra, *Regin. Laym. nu. 9. Spor. nu. 26.* pro qualitate attendenda est consuetudo, & praxis timoratorum, ex hac enim sola collatio vespertina introducta est. *Schmalzgr. l. 3. decret. t. 46. num. 29.* ubi dicit in Germania permitti fructus arborum, electuaria, caseum, pisciculum, ovum, vel etiam jusculum juxta *Spor. l. 6.*

3. Certum tempus refectiois, quod com- 4.
muniter est Hora 11. vel 12. pro more regio-
num; immutare tempus sine causâ justâ, v. g.
prandere manè est tantùm veniale, cum causâ nul-
lum, imò prandium differre in vesperum majoris
mortificationis causâ laudabile est. DD. cit.

QUÆR. III. Quid circâ varia dubia in hac
materia?

1. Tenenda sunt sequentia: 1. Tribus die- 5.
bus Rogationum, uti & festo S. Marci saltem ex
receptâ consuetudine sub mortali abstinendum est
à carnibus. *Steph. t. 1. d. 5. nu. 99. c. rogationes
de consec. dist. 3.* licita tamen est duplex refectio,
estque observandum pro Diœcesi Colonienſi, si
festum S. Marci in aliquem diem octavæ Paschatis,
quò aliàs carnibus vescimur, aut in Dominicam
incidat, abſtinentiam non esse consuetam, ut
habet Agenda edita Anno 1720. pag. 301. festum
verò unâ cum Litaniis, & Processione transfertur
post octavam. De cætero servanda est cujuslibet
Diœcesis consuetudo, vel ordinatio: in Diœcesi
Ruremundensi in festo S. Marci præcipitur abſti-
nentia à carnibus pro totâ die, jejunium verò us-
que ad meridiem.

2. Si festum S. Matthiæ incidat in feriam 3.
vel 4tam Quinquages. jejunium in Diœcesibus 6.
Colonienſi & Ruremundensi prævenitur in Sab-
bato, Vigilia verò servatur suo die, quia non est
ratio hanc anticipandi. Vigilia S. Joannis Bapt. si
incidat in festum Corporis Christi, non habet jeju-
nium, nec abſtinentiam à carnibus ex Constitut.
Urbani VIII. *die 13. Octob. 1638.* & Agenda Co-
lon. pag. 302.

3. Jure communi in Quadrages. etiam pro- 7.
hibentur lacticia, id est, ova, lac, caseus,
sed

sed attendenda est consuetudo, quæ in Germaniâ ferè ubique ea permittit, ubi verò viget consuetudo abstinendi, ea sub peccato observanda est, ut patet ex propos. 32. damn. ab Alex. VII. *non est evidens, quòd consuetudo non comedendi ova, & lacticia in Quadragesimâ obliget.*

8. 4. Qui manè, vel per diem præter refectio-
nem tantùm sumpsit, quantum pro collatione
permittitur, debet abstinere à collatione, etiam-
si fecerit inadvertenter, vel ex justa causa v. g.
ob studium vel aliquam debilitatem; *Ratio est,*
quia aliàs sumeret duplicem cœnam, quæ permissa
non est; præter cœnam sumere per diem multa
parva, quæ novam refectioem constituunt, est
mortale; nam Alex. VII. damnavit hanc 29. pro-
posit. *in die jejunii, qui sapius modicum quid co-
medit, & si notabilem quantitatem in fine comederit,
non frangit jejunium.* Nihilominus inter potum,
nè noceat, Germanis ex consuetudine parum
quid v. g. media uncia conceditur. Qui in pran-
dio, vel etiam pridie ità replet ventrem, ut sine
difficultate jejunare possit; peccat quidem con-
tra temperantiam, implet tamen substantiam je-
junii. *Cajet. Medin. Regim. l. 4. c. 14. num. 163.*

9. 5. Qui nunquam habuerunt usum rationis
velut parvuli, & perpetuò amentes, his seculo
scandalo in die vetito licitè carnes præberi possunt,
& quamvis opposita consuetudo sit laudabilis, ta-
men hi nec lege, nec consuetudine obligari pos-
sunt; aliud est de iis, qui ad tempus carent usu
rationis, velut habentes lucida intervalla, vel
ebrii; quia cùm sint simpliciter capaces rationis,
manent subiecti Legi, & Legislatori, quamvis
per accidens formaliter peccare non possint. *Steph.
w. 98. Reiffenß. n. 43. v. Cas. 6. n. 5.*

6. Dividere prandium ex justâ causâ non est ^{10.} peccatum, uti faciunt lectores mensæ apud Religiosos, non enim intendunt nisi unum prandium. Si nondum plenè refectus ob incidens negotium è mensa surgas cum intentione complendi prandium peracto negotio, potes redire intrâ unam aut alteram Horam, & prandium complere; si plus non sumpstisti, quàm pro collatione permittitur, poteris te vespere plenè reficere, quia hoc est ex justa causa cœnam permutare cum prandio, quod licet. *Sanch. Laym. Steph. n. 113.* si è mensa surrexisti cum proposito amplius non comedendi, probabile est, quòd intrâ quadrantem, vel medium, iterum assidere & comedere possis, quia censetur unum moraliter prandium. *Nav. Tamb.*

7. Prandium protrahere ad duas Horas, communiter non improbatur, protrahere usque ad vesperum per 4. vel 5. Horas, per se non videtur esse licitum, quia tanta protractio, vel continuatio rei ipsa & moraliter est secunda refectio. Eiusmodi tamen consuetudo tolerari posset, si post duas Horas sola bellaria, & leviores cibi apponerentur, & abstineretur à cœna, quæ sic videtur anticipari. *La Croix lib. 3. p. 2. n. 1283.*

8. Existens in partibus hæreticis non excusatur à jejunijs; *Nec obstat*, quòd ibidem lex à ^{12.} plerisque non observetur, ideòque videatur non recepta, vel per consuetudinem quæ intrâ 10. aut 40. annos contra legem præscribere potest, abrogata; nam lex justa recipi debet, & consuetudo non excusat, nisi sit rationabilis, & accedat tacitus Superioris consensus, qui hic non est, eò quòd Ecclesia reclamet. *La Croix n. 1268.*

12. 9. Peregrini, & viatores regulariter non obligantur specialibus locorum præceptis, per quæ transeunt, quia non sunt subditi talis loci, possunt se tamen iis accommodare; ideòque non peccat Germanus, si transiens per Belgium diebus Sabbathinis inter Nativitatem Christi, & Purificationem B. M. V. comedat carnes, sicut & transiens per Hispaniam diebus Sabbathinis comedat intestina. Econtra si ibidem esset festum, vel jejunium locale, quod communi lege Ecclesiæ præceptum non est, non tenetur Germanus ibi jejunare, aut audire Missam.
13. 10. Si in tuâ patriâ secundùm veterem stylum Quadragesima decem diebus seriùs inchoetur, & venias ad alias partes ubi jam est finita, potes te accommodare loco, ubi es, adeòque non jejunare; item si absolvisti in tuâ patriâ, & venias alibi ubi nondum est finita; non teneris jejunare, quia Ecclesia non præcipit nisi jejunium 40. dierum, quod jam in tua patriâ absolveras; aliud est de Communionem Paschali, quam si non servasti in tua patriâ, debes servare alibi, quia est obligatio personalis afficiens personam.
14. 11. Quamvis Religiosi etiam exempti jure novo teneantur observare festa suæ Diœcesis, & cessare à divinis tempore interdicti communis, tamen non tenentur ad jejunia ab Ordinario loci, aut etiam consuetudine, vel voto oppidanorum, apud quos habitant, introducta, quia non sunt pars communitatis profanæ, & ab Ordinario loci sunt exempti, nec jus Pontificium quoddam jejunium aliter statuit, sicut statuit quoddam festa in populo, & interdicta &c. est *comm.* cum *Diana p. 1. t. 9. R. 36. § p. 10. t. 11. R. 36. La Croix l. e.*

12. Potus propriè talis non frangit jejunium, 15.
 quia Ecclesia non prohibet potum *S. Th. 2. 2. q. 147. a. 6.* Ad verum autem potum non sufficit, quòd sit res liquida, aut potabilis, sed requiritur, ut tantùm alteret, vel refrigeret sanguinem, aut solùm juvet ad meliorem digestionem, velut vinum, mustum, ficera, mullum, Thè, Caffè, Chocolate tenuis, in qua non miscentur ultrà, quàm duæ uncix, limonia, & hypocras; quia communiter non miscetur multùm materiæ comestibilis; similiter ad sitim restinguendam licebit comedere uvam recentem, pomum limonium &c. quia vel non sumuntur ut cibus, vel saltem consuetudo id permittit; quæ verò ex naturâ suâ nutriunt partes solidas, velut lac, jusculum, electuaria, conserva &c. propriè non censentur potus, quamvis bibantur, idèòque in quantitate notabili solvunt jejunium.

13. Heri, parentes, Superiores non tantùm 16.
 tenentur suos ad jejunium hortari, sed etiam moderatè cogere subtrahendo cœnam &c. quia ex officio tenentur illos corrigere, & adigere ad observantiam præceptorum. *Sanch. sup.*

14. Qualiter Caupo diebus vetitis suis hospiti-
 bus Carnes apponere possit, dixi

Casu 20. num. 17.

CA-